

Burakowski, Jan

50 lat w służbie oświaty i kultury : Miejska Biblioteka Publiczna im. Zofii Nałkowskiej w Sierpcu 1945-1995

Notatki Płockie 40/3-164, 26-30

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

50 LAT W SŁUŻBIE OŚWIATY I KULTURY MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA IM. ZOFII NAŁKOWSKIEJ W SIERPCU 1945-1995

W marcu 1945 r. rozpoczęła działalność Biblioteka Powiatowa w Sierpcu - pierwsza biblioteka publiczna w dziejach miasta, a także pierwsza biblioteka publiczna uruchomiona po wyzwoleniu spod okupacji hitlerowskiej na terenie obecnego województwa płockiego.

Zorganizowanie od podstaw i otwarcie placówki kulturalno - oświatowej w zniszczonym i wyeksploatowanym przez najeżdżącą miasteczko, w niespełna dwa miesiące po jego wyzwoleniu, jest faktem zastanawiającym. W wielu innych miastach, także znacznie większych od Sierpca, biblioteki publiczne rozpoczynały działalność znacznie później. Czy można, w oparciu o uchwytnie fakty, wytłumaczyć pionierską rolę Sierpca na tym polu? Chyba tak.

Sierpc przed II wojną światową nie posiadał samorządowej biblioteki publicznej. Nie oznacza to jednak, że miasto było biblioteczną pustynią. Istniała biblioteczka parafialna, niewielkie biblioteki szkolne, udostępniające książki nie tylko uczniom i nauczycielom, własne księgozbiory posiadały organizacje partyjne (PPS),

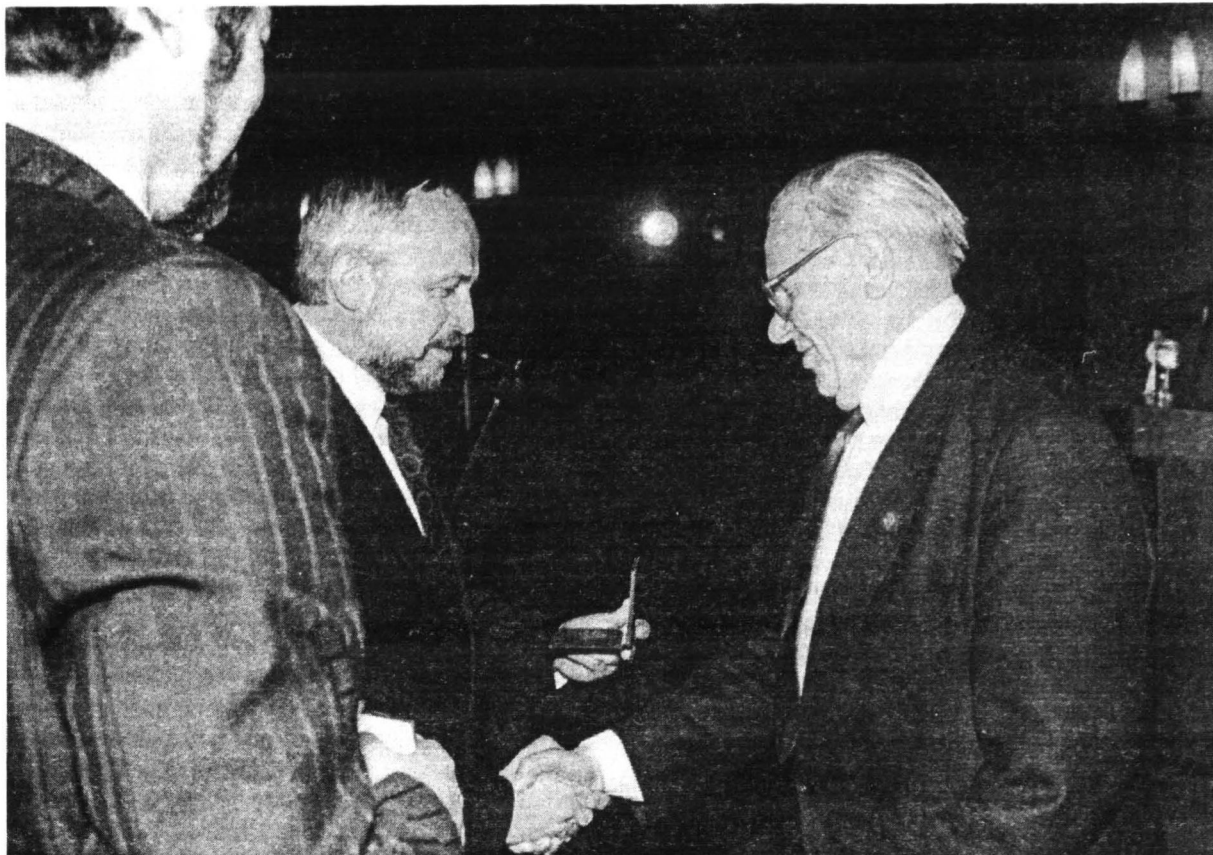
społeczne i młodzieżowe. Bibliotekami, zawierającymi również książki w języku polskim, dysponowała także, liczna wówczas w Sierpcu, społeczność żydowska.

W 1938 roku przy Sejmiku Powiatowym powołano Powiatową Bibliotekę Ruchomą (Centralę Kompletów Ruchomych), mającą za zadanie krzewienie czytelnictwa na wsi. Z jej zbiorów korzystali także mieszkańcy Sierpca. Ale to nie wszystko. Ewentualnie na skalę nie tylko sierpecką była znakomita Biblioteka Rodziny Policyjnej licząca kilkanaście tysięcy tomów. Udostępniła ona swoje zbiory dość szeroko, pełniła więc właściwie rolę biblioteki publicznej¹. Do gorliwych bywalców tej biblioteki należeli niemal wszyscy późniejsi organizatorzy PBP w 1945 r. Tak więc już w 1939 r. czytelnictwo i zwyczaj korzystania z biblioteki o charakterze publicznym były w Sierpcu zjawiskami dość powszechnymi.

1 września 1939 r. przerwał działalność polskich szkół, organizacji społecznych, bibliotek i księgarń, ale nie wytrzebił do szczytu czytelnictwa. Część księgoz-

Jubileusz 50-lecia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sierpcu (28 maja 1995 r.). Uczestnicy Sesji. W pierwszym rzędzie od lewej: Burmistrz Sierpca - Zdzisław Dumowski, prof. dr Jadwiga Kołodziejska, Przewodniczący Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich - dr Stanisław Czajka, przedstawicielka Ministerstwa Kultury i Sztuki - Krystyna Kuźmińska, dyrektor Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy - Janina Jagielska, dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Wojewódzkiego w Płocku - Natalia Kalinowska - Witek, Wicewojewoda Płocki - Marian Rodzeń, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Płocku - Bożena Strzelecka

Przewodniczący Rady Miejskiej w Sierpcu - Jan Piotrowski wręcza Adamowi Zwolińskiemu medal "Zasłużony dla miasta Sierpca".
Obok: Burmistrz Sierpca - Zdzisław Dumowski

biarów została uratowana przed zniszczeniem i w ukryciu służyła, mimo terroru okupanta, oświacie i kulturze polskiej. Poświadczają to liczne świadectwa. Franciszek Midura wspomina: "Część Biblioteki Ruchomej (Powiatowa Centrala Kompletów Ruchomych - J.B.) udało się uratować z pomocą Włodka Żulewskiego z Dębska, który przyjechał swoją furmanką ze mną do Sierpca po książki 28 grudnia (1939 r. - J.B.)". I dalej: "Młodzież uratowała we wrześniu 1939 r. wszystkie książki zostawione w szkołach bez opieki. Ona też w październiku tegoż roku, zebrała z ulicy większość książek z Powiatowej Biblioteki Ruchomej, wyrzuconych przez Niemców pod koła pojazdów"².

Stanisław Pazyra zaś w publikacji "Z dziejów książki polskiej w czasie drugiej wojny światowej" pisze: "W Sierpcu zdołano również uratować znaczną ilość ze skazanej na likwidację księgarni (...). Wywiezione nocą z księgarni książki zostały zamelinowane u Adama Zwolińskiego, członka kierownictwa TON. Następnie pod kierunkiem tego zasłużonego działacza zostały one stopniowo rozprowadzone do punktów tajnego nauczania w powiecie sierpeckim, płockim i płońskim"³.

Nie bez znaczenia dla inicjatywy zorganizowania Biblioteki był zapewne fakt, że przez cały okres okupacji na terenie Sierpca i powiatu bardzo aktywnie rozwijało się tajne nauczanie. "Z wielkim rozmachem prowadzona była tajna oświata w Sierpcu i pow. sierpeckim. Dzięki energii i ofiarności tamtejszych działaczy oświatowych (...) czynnych było kilkadziesiąt komple-

tów tajnego nauczania. O poziomie i zakresie tajnej oświaty, świadczy prowadzenie nauki na wszystkich szczeblach szkoły, uwierczone przeprowadzeniem tajnych egzaminów maturalnych"⁴ Było to możliwe, m. in., dzięki wspomnianemu wyżej ocaleniu części książek. Zasięg i konsekwencje tajnego nauczania niewątpliwie pogłębiły "głód" polskiego słowa drukowanego. Wszystkie wymienione wyżej okoliczności odegrały na pewno istotną rolę, ale decydujący niewątpliwie - jak zwykle - był "czynnik ludzki". W kierownictwie oświaty sierpeckiej, w Inspektoracie Szkolnym, znalazło się wówczas kilku wybitnych, utalentowanych pedagogów, a jednocześnie rzutkich organizatorów i działaczy oświatowo - kulturalnych, doceniających wagę książki dla rozwoju oświaty i kultury. Wspólnym, zgodnym wysiłkiem potrafili oni odnaleźć i zgromadzić w Inspektoracie resztki ocalałych księgozbiorów, uzyskać na rzecz Biblioteki dotacje z niezwykle skromnych wówczas środków Urzędu Powiatowego i Zarządu Miejskiego oraz wyszukać lokal na Bibliotekę.

Z grona tego należy wymienić przede wszystkim Adama Zwolińskiego, Franciszka Midurę i Czesława Bandurskiego⁵. Kluczową rolę odegrał niewątpliwie, pełniący w pierwszych miesiącach po wyzwoleniu obowiązki inspektora szkolnego, Adam Zwoliński.

Księgozbiór Biblioteki w dniu otwarcia liczył 800 wol. Była to na ówczesne warunki, liczba znaczna, szczególnie biorąc pod uwagę fakt, że Sierpc znajdował się w czasie okupacji na terenach włączonych do Rzeszy

Niemieckiej, na których wszelkie przejawy kultury polskiej niszczone szczególnie zawzięcie. Na pierwszy księgozbiór złożyły się oczywiście w zdecydowanej większości publikacje wydane przed II wojną światową, w tym wiele książek XIX-wiecznych⁶. Do najstarszych należą utwory J. I. Kraszewskiego, J. Korzeniowskiego i J. Lama wydane w latach 1871, 1872 i 1873 we Lwowie i Warszawie. Znaczna część książek pochodziła z ocalonych przez ludność resztek księgozbiorów sierpeckich. Zachowały się dotychczas książki z pieczęciami Powiatowej Centrali Kompletów Ruchomych przy Sejmiku Powiatowym, Biblioteki Rodziny Policyjnej, ZMW, biblioteki jednej z organizacji żydowskich, bibliotek szkolnych i wypożyczalni prywatnych. Zbiór ten uzupełniły dary instytucji i osób prywatnych oraz przysłały z Ministerstwa Oświaty. Spotykamy książki drukowane w latach wojny w USA (dar Polonii Amerykańskiej) i ZSRR (wydane przez Związek Patriotów Polskich). W inwentarzu figuruje kilka książek opublikowanych w Warszawie w czasie okupacji (westerny i poradniki ogrodnicze) i pierwsze książki wydane po wyzwoleniu przez wydawnictwa: "Gebethner i Wolff", "Wiedza", "Książka", "E. Kuthan" i "St. Kamiński". Były to poza niewielkimi wyjątkami, książki cenne, klasyka polska i obca, książki naukowe i popularno-naukowe, różnego rodzaju poradniki a nawet encyklopedia (Orgelbranda z 1901 r.).

Otwarta w marcu 1945 roku księżnica, przeżywała w minionym 50-leciu różne okresy: więcej lub mniej dynamicznego rozwoju, momenty podniosłe i radosne,

trudności, a nawet katastrofy. Przez cały jednak czas starała się zaspokajać rosnące wciąż potrzeby czytelnicze, wynikające ze wzrostu ludności, rozwoju szkolnictwa i ogólnego podnoszenia się poziomu wykształcenia i kultury mieszkańców. W ten rozwój wniosła swój własny, skromny, ale istotny wkład, który symbolizuje ponad 3 miliony dokonanych w ciągu półwiecza wypożyczeń książek. Biblioteka Miejska służy czwartemu już pokoleniu Sierpczan. Umożliwia dotarcie do lektur szkolnych uczniom i nauczycielom szkół wszystkich typów. W jej progach tysiące już studentów znalazło książki i pomoc informacyjną ułatwiającą przygotowanie się do egzaminów i napisanie prac dyplomowych. Zbiory biblioteczne pomagają ludziom pracującym naukowo, poszerzającym swoją wiedzę drogą samokształcenia, interesującym się przeszłością swego miasta i wieloma innymi tematami. Stały postęp w czytelnictwie, odzwierciedlający rozwój kulturalny i cywilizacyjny miasta, obrazują syntetycznie poniższe liczby. W końcu 1950 r., w 5 lat po powstaniu, Biblioteka, licząca wówczas już 14 076 wol. obsługiwała 454 czytelników. Po 20 latach, w 1970 r., z 31 000 wol. korzystało 2 305 czytelników. Po upływie następnych 20 lat, w 1990 r. z 76 000 wol. korzystało 4 083 osób. W końcu zeszłego roku (1994) księgozbiór osiągnął liczbę 84 838 wol. a 4 367 zarejestrowanych czytelników wypożyczyło 112 159 książek i jednostek innych rodzajów zbiorów.

Biblioteka od pierwszych lat swego istnienia odgrywała istotną rolę w życiu oświatowym i kulturalnym mia-

Dyrektor Natalia Kalinowska - Witek i Wicewojewoda Marian RodzeŃ z wiedzają wystawę w czytelni Miejskiej Biblioteki Publicznej. Pierwszy od lewej: dyrektor Muzeum Budownictwa Ludowego w Sierpcu - Jan Rzeszotarski

sta - nie tylko jako źródło dostępu do książki i czasopisma. Już w początkach swego istnienia brała udział w organizowaniu kursów nauki pisania i czytania dla licznych wtedy analfabetów oraz innych kursów dokształcających (m. in. "Wszechnica Radiowa"). Do czasu otwarcia Powiatowego Domu Kultury (1956 r.) Biblioteka prowadziła w szerokim zakresie, działalność kulturalną, organizowała imprezy estradowe, konkursy, zespoły recytatorskie i in. Także w ostatnich latach goścżą w niej często wybitni pisarze i artyści. Dzięki Bibliotece sierpczanie mieli możliwość bezpośredniego kontaktu z wieloma koryfeuszami polskiej literatury i sztuki - gościli w niej m. in.: Władysław Broniewski, Maria Dąbrowska, Wanda Chotomska, Jarosław Iwaszkiewicz, Gustaw Morcinek, Wacław Sadkowski, Barbara Wachowicz, Krystyna Nepomucka, Anna Ciepielewska, Halina Mikołajska, Anna Nehrebecka, Andrzej Kopiczyński, Mariusz Dmochowski, Igor Śmiałowski, Jerzy Żelnic. Bywali w niej niejednokrotnie także pisarze i artyści zagraniczni.

Biblioteka inicjuje wiele działań sprzyjających szerzej aktywizacji środowiska, m. in.: konkurs na wspomnienia i opracowania dokumentalne dotyczące przeszłości miasta, konkursów literackich i plastycznych dla dzieci i młodzieży.

Środowiskowej działalności naukowej i popularyzacyjnej sprzyjają prace informacyjno-bibliograficzne: bibliografia bieżąca miasta, publikacja "Sierpc. Wykaz bibliograficzny", liczne tematyczne zestawienia bibliograficzne, publikacja dotycząca życia Sierpca w okresie pierwszej kadencji władz samorządowych. Od połowy 1994 r. ukazuje się kwartalnik "Zapraszamy do Biblioteki", prezentujący czytelnikom nowości i informujący o ważniejszych wydarzeniach z życia Biblioteki.

Niejako nobilitacją działań Biblioteki w zakresie upowszechniania czytelnictwa i popularyzacji literatury, jest nadanie jej, uchwałą Miejskiej Rady Narodowej z 28 maja 1986 r., imienia wybitnej pisarki - Zofii Nałkowskiej. Jak wspominałem już, w minionym 50-leciu bibliotekarze sierpeccy przeżywali różne chwile. Do najbardziej podniosłych i radosnych należy zaliczyć 29 września 1977 r., gdy przekazano Bibliotece obecnie zajmowany lokal o powierzchni 728 m² przystosowany do zadań bibliotecznych. Zakończył on długi, 20-letni, okres ciasnoty, ciągłych przeprowadzek i zagrożeń i pozwolił w pełni udostępniać zgromadzone zbiory (przed przeprowadzką do obecnego lokalu udostępniano czytelnikom tylko 1/3 posiadanych książek). Nowy lokal zabezpieczał też zbiory przed zagrożeniami. Jeszcze rok wcześniej (2 marca 1976 r.) po wielkiej ulewie, woda zmieszana z błotem i sadzami zalala pomieszczenia biblioteczne niszcząc kilka tysięcy woluminów. Uzyskanie tego lokalu to zasługa głównie Eugeniusza Stryjewskiego - ówczesnego Naczelnika Miasta i Jana Marciniaka - ówczesnego Dyrektora Biblioteki Wojewódzkiej. Dzięki ich staraniom uzyskano, adoptowano na potrzeby biblioteczne i wyposażono budynek przy ul. Płockiej 30.

Do radosnych chwil należą też dni otwarcia placówek filialnych w maju 1989 i lipcu 1990 r. Również przy

pracach związanych z organizacją filii nasza Biblioteka uzyskała wydatną pomoc finansową i organizacyjną Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i ówczesnych władz miejskich.

Obecny kształt i tradycje Biblioteki, to wspólny dorobek kilkudziesięciu pracowników, którzy na przestrzeni minionego półwiecza związali, na krócej lub dłużej (często na kilka dziesięcioleci), swój los i ambicje zawodowe z tą instytucją. Z osób już nie pracujących, należy koniecznie wspomnieć, poza pierwszą pracownicą - Barbarą Strześniewską - przede wszystkim Adama Zwolińskiego i Sylwestra Puchalskiego. Adam Zwoliński, z wykształcenia nauczyciel, to urodzony działacz kultury, entuzjasta książki, wybitny organizator tajnego nauczania na północnym Mazowszu w l. 1939-1945. W 1945 r. był inspektorem szkolnym i głównym inicjatorem powołania Biblioteki Powiatowej. W latach 1948-1951 kierował jej działalnością, a następnie przez prawie 25 lat był dyrektorem Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Warszawie. Pod kierownictwem Sylwestra Puchalskiego (1956-1987) Biblioteka rozrosła się w dużą księżnicę, uzyskała stały, własny budynek, zdobyła autorytet placówki niezbędnej w mieście. Ponad 37 lat (1946-1983) pracowała z książką Anna Buraczyńska, która, jako długoletnia instruktorka, wniosła nieoceniony wkład w organizację i doskonalenie bibliotek w powiecie. Trwałe miejsce w historii Biblioteki zajęli także m. in.: Jan Mossakowski - kierownik Miejskiej Biblioteki Publicznej (przed jej połączeniem z Biblioteką Powiatową) w latach 1949-1955, Jadwiga Wojciechowska - instruktorka, Zofia Isio i Rafaela Styrnał - pracownice PiMBP oraz Longina Szulc - instruktorka a następnie kierowniczka wypożyczalni dla dorosłych.

Co reprezentuje obecnie, po pół wieku istnienia, Miejska Biblioteka Publiczna? Zgromadziła ona ponad 85 000 wol. książek - adresowanych do różnych grup czytelników i zaspokajających różnorakie potrzeby i gusta czytelnicze. 44% księgozbioru to literatura piękna dla dorosłych (od romansów i kryminałów do dzieł zaspokajających potrzeby najbardziej wyrafinowanych czytelników), 18% - książki dla dzieci i młodzieży, 38% - literatura naukowa, popularno-naukowa i fachowa. Dumą Biblioteki jest wspaniały księgozbiór podręczny w czytelni, liczący ponad 9000 wol. dzieł naukowych i informacyjnych. Księgozbiór ten pomógł tysiącom absolwentów szkół sierpeckich w pomyślnym zdaniu matury, wieluset studentom w sfinalizowaniu studiów wyższych, a licznym doktorantom zaoszczędził wielu wyjazdów do bibliotek naukowych w wielkich miastach. Poza księgozbiorem, czytelnicy mają do swojej dyspozycji 65 tytułów czasopism i 4 120 jednostek zbiorów audiowizualnych (książka mówiona, nagrania muzyczne). Z Biblioteki i jej 2 filii korzysta obecnie (31 XII 1994 r.) 4 362 czytelników (22,1% ogółu mieszkańców), którzy w ciągu roku wypożyczyli do domu i w czytelniach 112 159 woluminów książek i in. zbiorów. O potrzebie istnienia Biblioteki dziś świadczy najlepiej fakt, że w ciągu 2 ostatnich lat (1993/1994) liczba czytelników zwiększyła się o 416 osób (10,5%), a wypożyczeń - o 20 6134 (22,5%). W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Sier-

pcu i jej 2 filiach zatrudnionych jest obecnie 10 bibliotekarzy - w tym 8 bezpośrednio przy obsłudze czytelników. Zespół jest wyjątkowo ustabilizowany (4 osoby posiadają wykształcenie wyższe, 5 - policealne zawodowe, a 1 - średnie zawodowe księgarskie).

Rozwój Biblioteki był możliwy nie tylko dzięki opiece Państwa (odpowiednie przepisy prawne, dotacje na działalność). Działalność jej spotykała się też, od początku istnienia, z opieką i pomocą władz miejscowych (powiatowych i miejskich) - nawet w najtrudniejszych dla miasta okresach (pierwsze lata powojenne, okres kryzysu w l. 1989/1992). Nie bez znaczenia jest też życzliwość i pomoc licznych osób, instytucji i organizacji.

28 kwietnia 1995 r. był dla pracowników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sierpcu dniem szczególnym - w dniu tym odbyły się obchody jubileuszu 50-lecia Biblioteki. Na ich program złożyły się: uroczysta Sesja Rady Miejskiej z programem poświęconym głównie problematyce bibliotekarskiej, otwarcie okolicznościowych wystaw i spotkanie bibliotekarzy z przedstawicielami władz i społeczeństwa sierpeckiego. W programie Sesji Burmistrz Miasta, mgr Zdzisław Dumowski omówił tradycje Konstytucji 3 Maja w kontekście aktualnych wydarzeń i problemów polskich, prof. dr hab. Jadwiga Kołodziejska (kierownik Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej) przedstawiła aktualne problemy bibliotekarstwa publicznego w Polsce i na świecie, a mgr Jan Burakowski, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sierpcu - okoliczności powstania, rozwój i stan aktualny Biblioteki. W czasie późniejszego spotkania w Bibliotece, mgr Adam Zwoliński - współorganizator Biblioteki Sierpeckiej i jej kierownik w latach 1948-1951 - podzielił się swoimi wspomnieniami z tego pionierskiego okresu. Wcześniej otwarto w czytelni Biblioteki dwie wystawy: "50 lat w służbie oświaty i kultury - Miejska Biblioteka Publiczna w Sierpcu 1945-1995" oraz "Sierpc w obiektywie". Na pierwszą złożyły się plansze i materiały w gablotach obrazujące rozwój i stan obecny

Biblioteki. Na wystawie "Sierpc w obiektywie" wyeksponowano 72 fotografie obrazujące aktualny pejzaż i życie miasta (autorstwa fotografów sierpeckich: Jerzego Niewiadomskiego, Wojciecha Wiśniewskiego i Marka Zglińskiego) oraz archiwalne - z przeszłości miasta od początków XX wieku. Komisarzem obu wystaw i autorką ich oprawy plastycznej była kierowniczką czytelni Biblioteki - mgr Maria Wiśniewska.

Imprezy jubileuszowe Biblioteki Sierpeckiej zaszczylicili swoją obecnością liczni przedstawiciele władz lokalnych, wojewódzkich i centralnych, bibliotek, instytucji i społeczeństwa miasta. Byli wśród nich, m. in.: Marszałek Wojewódzkiego Sejmiku Samorządowego - Michał Boszko, Wicewojewoda Płocki - Marian Rodzeń, przedstawicielka Ministerstwa Kultury i Sztuki - Krystyna Kuźmińska, Przewodniczący Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej - Stanisław Czajka, dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Wojewódzkiego - Natalia Kalinowska-Witek, dyrektorzy: Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy - Janina Jagielska, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Płocku - Bożena Strzelecka, Biblioteki im. Zielińskich TNP w Płocku - Anna Ostrowska. Przekazali oni bibliotekarzom sierpeckim wyrazy uznania i życzenia dalszego pomyślnego rozwoju Biblioteki. Mgr Maria Wiśniewska - kierowniczką czytelni MBP została uhonorowana odznaką "Zasłużony Działacz Kultury", a 7 pracowników wyróżnionych dyplomami uznania Ministra Kultury i Sztuki oraz Wojewody Płockiego. Biblioteka Miejska wyróżniona została przez Radę Miejską medalem "Zasłużony dla Miasta Sierpca" - jest to wyróżnienie szczególnie cenne dla zespołu pracowników, a jego wagę podnosi fakt, że Biblioteka została medalem tym wyróżniona jako pierwsza instytucja w mieście. Medalem takim uhonorowano także współorganizatora Biblioteki - mgr. Adama Zwolińskiego.

Przypisy:

¹ Zob. Maria Wiśniewska, *Informator Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Zofii Nałkowskiej w Sierpcu*. Sierpc 1986, s. 8.

² Franciszek Midura, *Wspomnienia. Kronika Tajnego Nauczania*. Mps w posiadaniu ZR ZNP w Sierpcu.

³ Stanisław Pazyra, *Z dziejów książki polskiej w czasie drugiej wojny światowej*. Warszawa 1970, s. 184.

⁴ Stanisław Pazyra, op. cit. s. 182.

⁵ Maria Wiśniewska, op. cit. s. 8-9.

⁶ Dalsze podane w artykule dane oparte są na sprawozdaniach Biblioteki i innych materiałach źródłowych znajdujących się w archiwum Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sierpcu.